

nim pridjevom nije ostvarila. No često to nije zapreka da se ne ostvari.

Posljednja Brozovićeva rečenica nije dovoljno jasna pa se ne može o njoj ni raspravljati. No kako se sintagma Bjelokosna Obala ostvarila, najmanje tri puta, kako u toj sintagmi pridjev bjelokosni ima odnosno značenje, kako je to bolji izraz po pravilu koje i D. Brozović prihvaća, nema nikakva razloga da joj ne damo prednost u upotrebi, kako je to učinio i Mijo Lončarić.

Stjepan Babić

RIJEČ GODINE

Dosad nismo proglasili riječ godine za 1994. Jednostavno nismo stigli zbog teškoća u kojima radimo i zbog ovoga puta prilično složenoga postupka. Pa ipak, oni koji su redovito pratili naše pisanje, vidjeli su da to nastojanje nije mirovalo. I nije smjelo jer nastojanje da oživimo tvorbene sposobnosti hrvatskih ljudi i razumijevanje za nove tvorenice mora biti trajno jer je pod srpskim pritiskom i navalom anglizama znatno oslabila ta sposobnost i jezični osjećaj u tome smislu.

Uredništvo je razmotrilo sve prijedloge i za najbolju riječ za 1994. proglasilo riječ *velezgoditnjak*, prijedlog Mate Jurića iz Zagreba, a za njezine pratilice riječ *osobnica*, prijedlog Branka Šamije za značenje osobna iskaznica, i *ocjeđivač*, napravu za ocjeđivanje i sušenje suđa (tanjura), ostvaraj nepoznatoga tvorbenjaka.

Budući da je riječ džekpot neprihvatljiva s više razloga, među ostalim svojim oblikom pokazuje da je tuđica,

koja i u izvornome jeziku ima negativne konotacije. Jack u engleskome među ostalim znači prosječan čovjek, budala, mlad, drzak momak, nametljiv, brbljav klipan, surov čovjek i to je negativno značenje donijela i u hrvatski jezik. Upravo u igrama na sreću ima pogrdno značenje *jednoruki Jack* (Džek). Nema dakle nikakve potrebe da je usvojimo kad umjesto nje sigurno možemo naći i desetak boljih. Zbog toga smo raspisali natječaj za zamjenu džekpot i uspjeli. Dobili smo 239 različenica. Jasno je da među tim mnoštvom nije bilo lako odabrati najbolju, pogotovu što smo to radili u zajednici s Hrvatskom lutrijom. U njoj se slažu da bi bilo dobro upotrijebiti domaću riječ, ali se nisu mogli odlučiti koju i kada bi je počeli uvoditi. Mi nismo mogli dulje čekati, razmotrili smo sve prijedloge i odlučili smo se za *velezgoditnjak*. To je najbolja riječ s ovih razloga.

1. Potpuno je u skladu s hrvatskom tvorbom. Tvorbeno imenicu *velezgoditnjak* nije lako objasniti jer je složene tvorbe. Osnova može biti zgoditak, zgoditni, *velezgoditak* ili *velezgoditni* pa se može reći da je tvorena od imenica sufiksom *-njak* ili od potencijalnih pridjeva sufiksom *-jak*. Ako pođemo od tvorenice *zgoditnjak*, koja je također među prijedlozima, onda od te izvedenice tvorimo složenicu s *vele-*, *velezgoditnjak* jer ona označuje veliku svotu posebno odvojenu za najveće zgoditke.

Oba su sufiksa plodna, tvore imenice s tvorbom širokim značenjima i dopuštaju značenje koje tražimo. Kako god uzeli, imenica *velezgoditnjak* u skladu je sa tvorbom hrvatskoga književnoga jezika, a *vele-* je čest kao prvi

dio složenice koji označuje da je posrijedi što veliko, kao što ovdje i jest.

2. Velezgoditnjak najbolje označava pojam o kojemu je riječ.

Glavni je cilj u lutriji zgoditak, a on se dobiva od uplaćene svote i prijenosa iz prošloga broja ako nije izvučen glavni zgoditak. A tu svotu, namijenjenu zgoditcima, najbolje je nazvati po tome pojmu, dakle zgoditnjak. Budući da ne postoji jedna svota, nego se dijeli na dva dijela, za prvi, najveći zgoditak ili zgoditke, ako više osoba pogodi isti broj, onda je tu veću svotu najbolje nazvati velezgoditnjak.

3. Velezgoditnjak ima i komercijalnu vrijednost jer naglašava da je ta svota velika, kao što najčešće i jest.

4. Predložen je i velezgoditak, ali to nije dobra zamjena jer zgoditak znači pogodak, a nama treba pojam za svotu koja je namijenjena pogodcima. Velezgoditak nije dobar ni zato što ne mora biti jedan jer ako slučajno više sudionika pogodi isti broj, što je rijeko, ali nije nemoguće, onda se svota dijeli na više njih.

5. Ako se komu velezgoditnjak učini neobična riječ, to je zato što je nova. Dovoljno ju je upotrijebiti tri-četiri puta i odmah će postati obična.

Što se tiče natječaja za najbolju riječ 1995. godine, on je otvoren do 1. ožujka 1996. Najradije bismo kad bismo dobili zamjenu za koji čest, a neprihvatljiv anglizam.

Iskoristit ću priliku pa reći da čistunstvo nije nastojanje da se iz hrvatskoga književnoga jezika izbace sve tuđice, nego da se u stilski neutralnoj upotrebi ne upotrebljavaju nepotrebne i

neprihvatljive tuđice. Zato se i ne radi da se išta izbaciti iz jezika, jer se ništa i ne može izbaciti što je jednom već upotrijebljeno, nego da za neprihvatljive tuđice, pogotovu novije upotrebe, nađemo svoju riječ i da nastojimo da dobije prednost pred tuđicom. Za usvojene tuđice, a to znači prihvaćene dugom i čestom uporabom, i ne treba tražiti zamjene. Posebno to vrijedi za riječi grčkoga i latinskoga podrijetla. Prvo jer one i nisu prave tuđice, one danas zapravo nisu ničije, one su opće dobro pa i hrvatsko. Drugo, njih ima veliko mnoštvo, na tisuće, pa i ne možemo za njih naći dobre zamjene, a kad bismo i mogli, jezik to ne bi mogao prihvatiti jer bi to bio velik zalogaj koji bi korisnike prije ugušio nego ih nahranio. Treće, one se obično dobro uklapaju u hrvatski književni jezik, i glasovno i semantički, pa i nema pravoga razloga da im tražimo zamjene.

Drugo je kad tuđica najbolje ne izriče pojam koji označava ili kad hrvatska zamjena pridonosi boljem razumijevanju. Tako smo nedavno u gramatici zamijenili proklitike i enklitike novim nazivima *prednaglasnice* i *zanaglasnice* iako smo imali i domaće zamjene prislonjenice i naslonjenice jer ni jedne ni druge nisu tako dobro opisivale pojmove koje označuju kao prednaglasnice i zanaglasnice.

Tih nekoliko riječi bilo je potrebno reći da ne biste zalutali u jednom dobrom nastojanju i da zlobnicima, kojih ima i koji se javno oglašuju, ne bismo dali ni najmanji povod kojim bi opravdano prigovarali našim nastojanjima.

Stjepan Babić